

13. Про відновлення дії окремих положень Конституції України: Закон України від 21 лютого 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-18>
14. Про внесення змін до Закону України «Про оборону України» від 5 жовтня 2000 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
15. Котляренко О.П., Приполова Л.І. Застосування (використання) Збройних Сил України: до питання законодавчої регламентації. *Eurasian Academic Research Journal*. 2018. No 10. С. 30.

Ключові слова: воєнний стан, стан війни, час війни, оголошення війни, правове регулювання, національна безпека.

Key words: martial law, state of war, time of war, declaration of war, legal regulation, national security.

ГРЕЗІНА ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри загальної теорії права та держави*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ У СФЕРІ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ

Одним із ефективних способів запобігання насильства над дітьми та розв'язання конфліктних ситуацій, що виникають у закладах загальної середньої освіти є реалізація програм з шкільної медіації. Медіація конфліктів є формою посередництва, що передбачає залучення нейтральної та неупередженої сторони до конфлікту, задля того, щоб налагодити конструктивну взаємодію між конфліктуючими особами/групами, для вирішення конфліктних ситуацій із врахуванням потреб та інтересів кожної зі сторін.

Медіація шкільних конфліктів широко досліджується науковцями у сфері права, конфліктології та психології. Серед них, Л. Галупова, І. Серкевич, І. Лопатченко, Г. Лук'янова, О. Миронова, М. Рахим.

Однією зі сфер застосування та дослідження медіації є медіація конфліктів, учасниками яких є діти, підлітки та молодь, що зазвичай розглядається у контексті права або як частина освітнього процесу. Серед країн, що впроваджують програми з медіації конфліктів у освітніх закладах існують значні відмінності у підходах до організації даної процедури [1].

Відповідно, наявні дослідження розглядають впровадження медіації у межах різних шкільних програм, соціальних і психологічних особливостей застосування медіації серед учнів різних вікових категорій.

Задля того, щоб медіація конфліктів ефективно функціонувала та сприяла протидії виникнення випадків насильства та булінгу в україн-

ських закладах загальної середньої освіти, необхідно досліджувати наявний міжнародний досвід впровадження шкільної медіації, а також оцінювати програми, що наразі реалізуються в закладах освіти України.

Конфлікт є частиною соціальної взаємодії між учасниками освітнього процесу, що виникає на різних рівнях відносин.

Рахим М. розглядає феномен конфлікту як інтерактивний процес, що характеризується несумісністю, відмінностями чи виникненням незгоди у процесі взаємодії між соціальними суб'єктами: індивідами, групами чи організаціями. З огляду на суб'єкти, конфлікт може розвиватися на особистісному, внутрішньогруповому, міжгруповому, державному чи міждержавному рівнях. Незалежно від рівня, виникнення конфлікту у більшості випадків є неминучим, адже кожен індивід має власні цінності, ставлення та інтереси, що часто різняться між собою, протиставляються та провокують розвиток конфліктної ситуації між сторонами [2].

Стосовно результатів та наслідків для сторін, вважається, що конфлікти можуть бути соціально функціональними або дисфункціональними. Залежно від контексту та обраних учасниками стратегій поведінки, конфлікт може набути конструктивного значення: перетворитися на можливість для налагодження кращого взаємопорозуміння та розвитку подальших позитивних відносин між сторонами, або ж деструктивного – стати причиною розладу даних відносин [3].

Перебуваючи у конфлікті, сторони можуть притримуватися однієї з п'яти стратегій поведінки: уникнення, пристосування, компроміс, змагання чи співробітництво. Дані стратегії різняться між собою за рівнем бажання сторони задовольнити свої інтереси, а також готовності йти на співпрацю та враховувати інтереси інших. Відповідно, найбільш продуктивною вважається саме стратегія співробітництва, адже вона допомагає врахувати інтереси кожної зі сторін конфлікту та віднайти рішення, яке було б взаємовигідним, а також дозволило б зберегти стосунки між сторонами. Процес конфлікту може бути керованим, відповідно, коли сторони рівномірно включаються до управління та вирішення конфлікту, вони попереджають його деструктивний розвиток [4].

Одним із ефективних методів розв'язання конфліктів, що базується на співробітництві сторін виступає медіація. У найзагальнішому розумінні медіація розглядається як один із альтернативних способів вирішення конфліктів, який передбачає залучення третьої нейтральної сторони – медіатора, задля конструктивного управління конфліктом. У процесі медіації основний акцент зберігається на зосередженні уваги сторін на особистих інтересах учасників освітнього процесу. У процесі проведення медіації конфлікту мають враховуватися ряд принципів, зокрема: неупередженість, рівність сторін, конфіденційність та добровільність. Разом із широким колом сфер, в яких виникають правові конфлікти між учасниками освітнього процесу, наразі співіснує ряд

підходів до розуміння медіації, а також шляхів її застосування задля вирішення конфліктних ситуацій у сфері освіти.

Список використаних джерел:

1. Серкевич І. Р., Лук'янова Г. Я. Захист інтересів неповнолітніх: застосування медіації в попередженні злочинів. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2019_1_54
2. Afzalur M. Rahim. Managing Conflict in Organizations. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203786482/managing-conflict-organizations-afzalur-rahim>
3. Миронова О. М. Конфліктологія : навчальний посібник. URL: <http://surl.li/btzsc>
4. Лопатченко І. М. Система медіації як важлива складова профілактики та вирішення конфліктів у взаємодії органів влади і громадськості. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/10372/1/Zb%D1%96rnik%20NUCZU_2019_2%20%2811%29_-232-241.pdf

Ключові слова: правові конфлікти у сфері освіти, медіація, альтернативні способи вирішення конфліктів, особисті інтереси учасників освітнього процесу.

Key words: legal conflicts in the field of education, mediation, alternative ways to resolve conflicts, personal interests of participants in the educational process.

ДРАГОМЕРЕЦЬКИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри загальної теорії права та держави*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ КРИТЕРІЇВ КОНСТРУЮВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВА

Поняття права та системи права є ключовими у юриспруденції. Важливими властивостями права як нормативної системи є інтегративність і диференційованість. Правова система у сукупності із системою суспільних відносин є зовнішнім середовищем функціонування права. Разом з тим, правильне розуміння системи права неможливе без розгляду структури та будови системи права.

Вагомий внесок в дослідження питань системи права здійснили західноєвропейські вчені, такі як: Ж.-Л. Бержель, Р. Давід, К. Жоффре-Спінозі, Ж. Карбоньє, Р. Леже, Х. Кьотц, К. Цвайгерт, та ін. Дослідженню питань структури системи права присвячена значна кількість досліджень вітчизняних вчених-правників, таких як: Ю. М. Оборотов, О. А. Гавінська, Т. Є. Мураховська, О. Ф. Скаун, М. І. Козюбра, Л. А. Луц, М. В. Цвік, П. М. Рабінович. Однак питання щодо виділення загальних та спеціальних критеріїв конструювання системи права залишається актуальним.